

สรุปการวิจัย ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา บุคลากรการศึกษา เจ้าหน้าที่ พิพิธภัณฑสถานและประชาชนทั่วไปที่มีต่อการจัดตั้งพิพิธภัณฑการศึกษารัฐ
๒. เพื่อเสนอแบบจำลองการจัดตั้งพิพิธภัณฑการศึกษารัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือ วารสาร เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑสถาน และงานเทคโนโลยีการศึกษา
๒. ศึกษาและดูงานด้านการจัดพิพิธภัณฑสถานภายในประเทศ ๕ แห่ง
๓. สัมภาษณ์และขอคำแนะนำจากอธิบดีผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถาน ๒ ท่าน ผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าพิพิธภัณฑสถาน ๕ ท่าน และจากผู้บริหารครูผู้ปฏิบัติงานและงานเทคโนโลยีการศึกษา ๕ ท่าน ในเรื่องของการบริหาร การดำเนินงาน เทคนิคในการจัดแสดงและการให้บริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑสถาน
๔. สำรวจความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา บุคลากรการศึกษา เจ้าหน้าที่ พิพิธภัณฑสถาน และประชาชนทั่วไปที่มีต่อการจัดตั้งและรูปแบบของพิพิธภัณฑการศึกษารัฐด้วยวิธีส่งแบบสอบถามชนิดเลือกตอบไปสอบถามบุคลากรในจังหวัดต่าง ๆ ๓๕ จังหวัดรวม ๕๖๕ ชุด โดยใ้ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
๕. เขียนร่างแบบจำลองการจัดตั้งพิพิธภัณฑการศึกษารัฐโดยอิงข้อมูลที่ได้จากข้อ ๑, ๒, ๓ และ ๔

๖. นำร่างแบบจำลองการจัดตั้งพิพิธภัณฑศึกษาจังหวัดให้ผู้ทรงคุณวุฒิในงานพิพิธภัณฑ ๓ ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิในงานเทคโนโลยีการศึกษา ๒ ท่าน ควรรวบรวมร่างแบบจำลองพร้อมทั้ง เสนอแนะเพื่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๗. ปรับปรุงร่างแบบจำลองตามข้อ เสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในข้อ ๖ และเขียนเป็นแบบจำลองฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ข้อมูลจาก เอกสารสิ่งพิมพ์ การสัมภาษณ์ และการศึกษาฐาน เก็บรวบรวมเป็นหมวดหมู่ เพื่อนำมาใช้อ้างอิงในการร่างแบบจำลองและในการ เสนอวิทยานิพนธ์

๒. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อ เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของการบรรยาย ประกอบตารางและนำผลที่ได้มาใช้อ้างอิงในการร่างแบบจำลอง

ผลการวิจัย

ก. ผลการวิจัยจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ดังนี้

๑. เป็นโครงการที่มีประโยชน์ แต่อาจมีอุปสรรค เรื่องงบประมาณเป็นอันดับสูงสุดและ เห็นว่าน่าสนใจมาก ควรจะ เร่งดำเนินการทันที เป็นอันดับรองลงมา

๒. พิพิธภัณฑศึกษาจังหวัดจะช่วยให้ประชาชนทั่วไปมีโอกาสศึกษาหาความรู้ได้ตามความสนใจของตนเอง โดยไม่จำกัดพื้นที่ความรู้ วัย เพศและ เวลาที่ใช้ในการศึกษา เป็นอันดับสูงสุด และ เป็นแหล่งข้อมูลด้านต่าง ๆ ของจังหวัด เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า การนำไปใช้ประโยชน์ เป็นที่เชิดหน้าชูตาและ เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวของจังหวัด เป็นอันดับรองลงมา

๓. ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑศึกษาจังหวัดสามารถ เลือกศึกษาหาความรู้ได้ตามความสนใจ เป็นอันดับสูงสุด และ เพาะนิสัยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นอันดับรองลงมา

๔. อาคารพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดควรคัดเลือกอาคารที่มีอยู่เดิม เช่น วัด เป็นอันดับสูงสุด และก่อสร้างตัวอาคารและจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือในการจัดแสดงใหม่ โดยเฉพาะ เป็นอันดับรองลงมา
๕. แหล่งเงินทุนในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดควรมาจาก เงินช่วยเหลือจากองค์การและมูลนิธิต่าง ๆ เป็นอันดับสูงสุด และมาจาก เงินงบประมาณเป็นอันดับรองลงมา
๖. ค่าใช้จ่ายสำคัญของแหล่งเงินทุนที่มีความสำคัญ เป็นอันดับสูงสุด คือ งบประมาณแผ่นดิน และจัดหาด้วยวิธีอื่น ๆ เป็นอันดับรองลงมา
๗. พิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดควรสังกัด กรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอันดับสูงสุด และสังกัดกองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เป็นอันดับรองลงมา
๘. องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด ควรประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภายในพิพิธภัณฑ์ ผู้แทนจากต้นสังกัดและผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ แห่ง เป็นอันดับสูงสุด และจาก เจ้าหน้าที่ภายในพิพิธภัณฑ์และผู้แทนจากต้นสังกัด เป็นอันดับรองลงมา
๙. องค์ประกอบของบุคลากรในการจัดดำเนินการพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด ควรมาจากบุคลากรจากต้นสังกัด จากวงการการศึกษา จากวงการโสตทัศนศึกษาและจากวงการพิพิธภัณฑ์รวมกัน เป็นอันดับสูงสุด และจากบุคลากรต้นสังกัด เป็นอันดับรองลงมา
๑๐. เนื้อหาที่จัดแสดงควร เป็น เรื่อง เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นอันดับสูงสุด และทรัพยากรธรรมชาติและ การอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น เป็นอันดับรองลงมา
๑๑. การจัดนิทรรศการ ควรจัดให้ เข้ากับความสนใจของประชาชน เป็นอันดับสูงสุด และจัดตามสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงของสังคมในขณะนั้น เป็นอันดับรองลงมา โดยจัดเป็นนิทรรศการชั่วคราวมากกว่านิทรรศการถาวร
๑๒. เทคนิคในการจัดแสดงควร เป็นการสาธิต บรรยาย อภิปราย เป็นอันดับสูงสุด และมีภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริปฉายในห้องประชุมใหญ่ เป็นอันดับรองลงมา

๑๓. กิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์ควรจัดให้บริการได้แก่ การพิมพ์เอกสาร หนังสือ ออกเผยแพร่ เป็นอันดับสูงสุด และการบริการนำชม เป็นอันดับรองลงมา

๑๔. ปัญหาสำคัญในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด คือรัฐบาลไม่ให้ความสนใจและสนับสนุนเท่าที่ควรในทำนองประมาณเป็นอันดับสูงสุด และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ เป็นอันดับรองลงมา

ข. ผลการเสนอแบบจำลองการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด

๑. ชื่อแบบจำลอง "การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด" (A Proposed Model for Establishing Provincial Educational Museums)

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ ระยะแรกคือกองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ด้ยความช่วยเหลือของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และระยะต่อไปคือสภาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ซึ่งเป็นสถาบันอิสระ มีฐานะเทียบเท่ากรม ขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ

๓. หลักการและเหตุผล การจัดตั้งสถาบันการศึกษาระบบ เปิดในระดับท้องถิ่นขึ้น เป็นการ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองโดยไม่จำกัดพื้นที่ความรู้ วัย เพศ หรือเวลาที่ใช้ในการศึกษาทั้งยังเป็นแหล่งกลางที่โรงเรียนในท้องถิ่นจะมาใช้บริการร่วมกัน เป็นการลดความเลื่อมล้ำในต่าง ๆ ของโรงเรียนและช่วยจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนให้ลดน้อยลง นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของจังหวัดเพื่อใช้ในการศึกษา ค้นคว้าและนำมาใช้ประโยชน์ การให้การศึกษ ของพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด เป็นการให้การศึกษ เพื่อชีวิตและตลอดชีวิตแก่ประชาชน เพื่อ ช่างยกระดับคุณภาพของประชาชนในชาติให้สูงยิ่งขึ้น ซึ่งมีผล ไปถึงการพัฒนา เศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม อันจะเป็นผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ

๔. วัตถุประสงค์ เพื่อจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดขึ้น เป็นสถาบันการศึกษาระบบ เปิด ให้บริการการศึกษาในระดับท้องถิ่น

๕. เป้าหมาย

๕.๑ เป้าหมายการดำเนินงาน สามารถจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษา จังหวัดในระดับภาคขึ้นได้ก่อนแล้วขยายออกไปในระดับกลุ่มจังหวัด และท้ายที่สุดสามารถ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดขึ้น ให้บริการได้ครบทุกจังหวัด

๕.๒ เป้าหมายผู้รับบริการ ได้แก่ผู้จบจากระบบโรงเรียน ผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน ผู้ที่กำลังอยู่ในระบบโรงเรียน ผู้ที่ต้องการวิจัย ศึกษาหาข้อมูล เฉพาะด้าน และผู้สนใจทั่วไป

๕.๓ เป้าหมายเวลา ใช้เวลาอย่างน้อย ๕ ปี ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดแห่งแรก ส่วนแห่งต่อ ๆ ไปขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เป็นกรณี ๆ ไป

๖. แผนการดำเนินงาน

๖.๑ ชั้นเตรียมการ นำแบบจำลองนี้ไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำเสนอของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หรือกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ เป็นนโยบายเร่งด่วน

๖.๒ ชั้นดำเนินการจัดตั้ง ดำเนินการจัดตั้ง เป็นลำดับขั้นตอนโดยใช้เวลาอย่างน้อย ๕ ปี สำหรับการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดแห่งแรก

๗. ทรัพยากร

๗.๑ รายได้ รายได้ของพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดมาจากงบประมาณแผ่นดิน เงินบริจาค รายได้จากการจัดกิจกรรมพิเศษและจากเงินผลประโยชน์

๗.๒ รายจ่าย ในกรณีที่สร้างอาคารใหม่ ๓๗,๕๐๖,๒๐๐ บาท ในกรณีที่ดัดแปลงอาคารเดิมที่มีอยู่แล้ว ๒๔,๕๐๖,๒๐๐ บาท

๘. อัตรากำลัง บุคลากรประจำ ๔๕ อัตรา และอัตราจ้างชั่วคราว ๓๗ อัตรา รวมทั้งสิ้น ๘๒ อัตรา

๙. ความสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือโครงการอื่น

๙.๑ กองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

๙.๒ ศูนย์วิจัยเพื่อการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน

๙.๓ กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน

๙.๔ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พวงมหาวิทยาลัย

๑๐. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ เป็นสถาบันการศึกษาระบบเปิดในระดับท้องถิ่น

๑๐.๒ เป็นแหล่งกลางที่โรงเรียนต่าง ๆ ในท้องถิ่นจะมาใช้บริการ

- ๑๐.๓ เป็นแหล่งข้อมูลด้านต่าง ๆ ของจังหวัด
- ๑๐.๔ เป็นแหล่งรวมความสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยว
- ๑๐.๕ เป็นสมบัติของท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และเป็น
ที่เชิดหน้าชูตาของประชาชนในจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด

๑. จัดตั้งโครงการทดลองของพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดขึ้นในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง หรือกลุ่มจังหวัดใดกลุ่มจังหวัดหนึ่งที่มีความพร้อมมากที่สุด โดยอาจให้หน่วยงานเอกชนช่วยเหลือด้วยก็ได้ หรืออาจนำแบบจำลองนี้ไปสัมพันธ์กับโครงการอื่นที่มีอยู่แล้ว เช่น ห้องสมุดประชาชน การศึกษาแบบ เบ็ค เสรีฯ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาค ฯลฯ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานสูงสุด
๒. ประเมินผลโครงการ เพื่อการขยายงานให้กระจายออกไปทั่วทุกจังหวัด
๓. ตั้งหน่วยงานอิสระ มีฐานะเทียบเท่ากรม ขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบงานพิพิธภัณฑ์สถานของประเทศไทยทั้งหมด เพื่อให้งานพิพิธภัณฑ์สถานมีนโยบายและการดำเนินงานไปในแนวเดียวกัน ไม่ซ้ำซ้อนหรือกระจัดกระจาย ซึ่งจะช่วยให้ได้รับการสนับสนุนทางด้านอิตรากำลึงและงบประมาณจากรัฐบาลเพิ่มขึ้นอีกด้วย หน่วยงานนี้อาจให้ชื่อว่า "สภาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ"

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

เลือกจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง หรือกลุ่มจังหวัดใดกลุ่มจังหวัดหนึ่งในการวิจัย เพื่อการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด โดยการสำรวจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื้อเรื่องที่จะจัดแสดง รวมทั้งข้อมูล รายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็นแล้ว เสนอเป็นโครงการเฉพาะของจังหวัดนั้น ๆ

ข้อควรคำนึงในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัด

แบบจำลองที่ผู้วิจัยเสนอนี้ เป็นแบบจำลองกลางสำหรับเป็นแนวทางในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดขึ้นในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งไม่เฉพาะเจาะจงลงไป ในการนำแบบจำลองนี้ไปใช้กับจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. ขนาดของพิพิธภัณฑ์อาจแตกต่างกันไป ตามความเหมาะสมของจังหวัด
๒. เนื้อหาควรจัดตามสภาพความต้องการของท้องถิ่น
๓. งบประมาณและบุคลากรขึ้นอยู่กับขนาดของพิพิธภัณฑ์และเนื้อหาในการจัดแสดง

ดังนั้น ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การศึกษาจังหวัดในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง จะต้องนำแบบจำลองนี้ไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นนั้นเสียก่อน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย